

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Харківський національний медичний університет
Кафедра внутрішньої медицини № 2, клінічної імунології і алергології
імені академіка Л.Т. Малої
Навчальний рік – 2026 - 2027

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОГО КОМПОНЕНТУ
«Медикаментозна алергія в практиці педіатра»

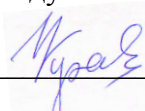
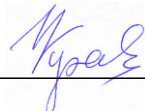
Вибірковий освітній компонент

Форма здобуття освіти - очна

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність 228 «Педіатрія»

Освітньо-професійна програма «Педіатрія» другого (магістерського) рівня
вищої освіти
6 курс

<p>Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри внутрішньої медицини №2, клінічної імунології і алергології імені академіка Л.Т. Малої</p> <p>Протокол від “27” серпня 2021 р. № 28</p> <p>Завідувач кафедри</p> <p> професор Кравчун П.Г</p>	<p>Схвалено методичною комісією ХНМУ з проблем професійної підготовки терапевтичного профілю</p> <p>Протокол від “31” серпня 2021р. № 1</p> <p>Голова</p> <p> професор Кравчун П.Г</p>
---	--

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ

Бабаджан Володимир Данилович, професор кафедри внутрішньої медицини №2, клінічної імунології та алергології імені академіка Л.Т. Малої Харківського національного медичного університету, доктор медичних наук.

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Кравчун Павло Григорович, завідувач кафедри, доктор медичних наук. Професійні інтереси: теоретичні та практичні аспекти розвитку алергічних захворювань, молекулярна алергологія. Контактний телефон +380972600080. Корпоративна пошта викладача pg.kravchun@knu.edu.ua

Бабаджан Володимир Данилович, професор кафедри, доктор медичних наук. Професійні інтереси: патомеханізми алергії, пов'язаної з IgE, молекулярна алергологія, основні особливості антигенів та імунне розпізнавання антигенів, механізми розвитку, діагностики та лікування анафілактичного шоку, кропив'янки, гострого ангіоневротичного набряку, алергічної бронхіальної астми, медикаментозної та харчової алергії; розробка нових методів діагностики алергії (ImmunoCAP, ISAC, ALEX) та терапії. Контактний телефон +380675732338. Корпоративна пошта викладача vd.babadzhan@knu.edu.ua

Крапівко Світлана Олександрівна, доцент кафедри, кандидат медичних наук. Професійні інтереси: алерген-специфічна діагностика та алергенспецифічна імунотерапія IgE-залежної алергії. Впровадження нових методів діагностики та лікування хворих на анафілактичний шок, алергічну бронхіальну астму, поліноз, цілорічний алергічний риніт, кропив'янку, гострий ангіоневротичний набряк, медикаментозну та харчову алергію. Контактний телефон +380933083284. Корпоративна пошта викладача so.krapivko@knu.edu.ua

Консультації очні проводяться щоденно з 15⁰⁰ – 17⁰⁰, по суботах за графіком кафедри та за вимогою здобувачів освіти а базі кафедри внутрішньої медицини №2, клінічної імунології та алергології імені академіка Л.Т. Малої; онлайн консультації проводяться за домовленістю з викладачем в системі Moodle або Zoom.

Локація: кафедра внутрішньої медицини №2, клінічної імунології та алергології імені академіка Л.Т. Малої. Час проведення занять: понеділок, вівторок, середа, четвер, п'ятниця (8⁰⁰-12¹⁵/12²⁵-15⁵⁵ у відповідності до розкладу).

ВСТУП

Силабус навчальної дисципліни «Медикаментозна алергія в практиці педіатра» складений відповідно до освітньо-професійної програми 228 «Педіатрія»

Опис навчальної дисципліни. Дисципліна «Медикаментозна алергія в практиці педіатра» включає до себе уявлення про механізми виникнення, клінічні прояви, можливості клінічної та лабораторної діагностики медикаментозної терапії, невідкладної допомоги при її виникненні. Така інформація допоможе лікарям різних спеціальностей максимально убезпечити себе та пацієнтів від виникнення ускладнень медикаментозного лікування та застосування різноманітних матеріалів у їх щоденній практиці.

Сторінка в Moodle <http://distance.knu.edu.ua/course/view.php?id=1690>

Предметом вивчення навчальної дисципліни є методи діагностики та лікування медикаментозної алергії, безпечність різноманітних матеріалів.

Міждисциплінарні зв'язки:

Пререквізити – перелік дисциплін вивчення яких має передувати цій дисципліні (патофізіологія, клінічна імунологія та алергологія).

Кореквізити – перелік дисципліни, які вивчаються разом з цією дисципліною (педіатрія).

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни «Медикаментозна алергія в практиці педіатра» є поглиблення знань сучасних методів клінічної та лабораторної діагностики та лікування медикаментозної алергії необхідних у професійній діяльності лікаря-терапевта, хірурга, акушера, гінеколога, педіатра, які встановлені на основі освітньо-професійної програми.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Медикаментозна алергія в практиці педіатра» є удосконалення компетентностей згідно до загальних і фахових

компетентностей освітньо-професійної програми підготовки на другому (магістерському) рівні вищої освіти у галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 228 Педіатрія кваліфікації магістр медицини: 1) здатність оказувати допомогу при виникненні невідкладних станів при медикаментозній алергії; 2) вміння призначати та оцінювати методи лабораторної діагностики та шкіряні тести для попередження виникнення медикаментозної алергії; 3) вміння діагностувати виникнення та призначати лікування медикаментозної алергії; 4) вміння проводити та оцінювати результати пач-тестів з стоматологічними матеріалами, вибирати найбільш безпечні засоби; 5) розуміння предметної області та професійної діяльності, здатність до адаптації та дії в новій ситуації, прийняття обґрунтованого рішення, здатність працювати в команді, діяти соціально відповідально та свідомо.

1.3.1. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна.

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує опанування здобувачами освіти **компетентностей:**

– *інтегральна:* Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності в галузі клінічної імунології та алергології та в освітньому процесі, що передбачає застосування теоретичних засад і імунологічних методів лабораторної діагностики з метою комплексної оцінки імунного статусу організму, виявлення сенсibiliзації до різних видів алергенкомпонентів у хворих; встановлювати діагноз і ступінь імунологічних алергологічних порушень, проводити контроль призначеної імуномодулюючої терапії.

– *загальні:* 1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. 2. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. 4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. 5. Здатність приймати обґрунтоване рішення ; працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії. 6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватись іноземною мовою. 7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. 8. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків. 9. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. 10. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

– *спеціальні (фахові, предметні):* 1. Трактувати поняття «імунітет», фактори природженого та набутого імунітету. 2. Робити висновки про стан функціонування імунної системи за даними лабораторного дослідження. 3. Аналізувати зміни показників імунного статусу з урахуванням віку хворого, стану здоров'я та пори року. 4. Пояснювати основи методів імунологічного дослідження для визначення кількісних та якісних показників імунітету. 5. Проводити опитування та фізикальне обстеження пацієнтів із імунними порушеннями. 6. Обґрунтовувати застосування основних діагностичних методів, що застосовуються в клінічній імунології, визначати показання та протипоказання для їх проведення. 7. Визначати етіологічні та патогенетичні фактори набутих імунодефіцитних станів. 8. Визначати особливості розвитку противірусного імунного захисту. 9. Визначати особливості розвитку протибактеріального імунного захисту. 10. Виділяти особливості розвитку протигрибкового імунного захисту. 11. Інтерпретувати дані лейкограми та імунограми з урахуванням клінічних даних, стадії імунної відповіді, імунологічного анамнезу. 12. Проводити опитування та фізикальне обстеження пацієнтів з природженими та набутими імунодефіцитними станами. 13. Визначати імунопатогенетичні фактори в розвитку імунозалежних хвороб (хвороба, зумовлена вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), герпес вірусні хвороби; хламідійна інфекція; інфекційний мононуклеоз та ін.). 14. Обґрунтовувати використання основних імунодіагностичних методів, що застосовуються в клінічній імунології, визначати показання та протипоказання для їх проведення у хворих з різними імунозалежними захворюваннями. 15. Інтерпретувати дані фенотипування пари донор – реципієнт (визначення індексу гістосумісності) при підготовці до трансплантації органів та клітин.

16. Обґрунтувати застосування імуносупресивної терапії (в тому числі моноклональних антитіл) в посттрансплантаційному періоді. 17. Визначати клінічні та лабораторні ознаки розвитку надгострого, гострого та хронічного кризів відторгнення. 18. Проводити диференційну діагностику між кризом відторгнення та інфекційним ускладненням у хворих після проведення трансплантації органів. 19. Аналізувати результати визначення показників, які характеризують фактори антибластомного захисту у пацієнта з підозрою на наявність пухлини. 20. Інтерпретувати дані визначення пухлиносоцієтованих антигенів для ранньої діагностики пухлин, при оцінці ефективності лікування та для визначення наявності чи відсутності метастазів. Обґрунтувати застосування імунотропної терапії у хворих з пухлинами. 21. Вміти використовувати клініко - імунологічні критерії в діагностиці аутоімунної патології. Визначати основні імунологічні механізми в розвитку аутоімунних хвороб. Обґрунтувати застосування імуносупресивної терапії у хворих з аутоімунними захворюваннями. 22. Проводити опитування та фізикальне обстеження пацієнтів із алергічними захворюваннями. Визначати етіологічні (групи алергенів) та патогенетичні (типи імунних реакцій) фактори алергічних захворювань. 23. Пояснювати основи методів алергологічних досліджень (лабораторні тести, шкіряні проби, провокаційні тести та ін.). 24. Складати план обстеження хворих з алергологічними захворюваннями, обґрунтувати застосування основних діагностичних методів, що застосовуються в алергології, визначати показання та протипоказання для їх проведення, можливі ускладнення. 25. Виявляти різні варіанти перебігу та ускладнення алергічних захворювань. 26. Проводити диференціальний діагноз, обґрунтувати та формулювати діагноз при основних алергічних синдромах на підставі аналізу даних лабораторного та інструментального обстеження. Проводити диференційну діагностику між алергічними та псевдоалергічними захворюваннями. 27. Призначати протиалергійну терапію, оцінювати її ефективність. Визначати прогноз, проводити первинну та вторинну профілактику при алергічних захворюваннях. Здатність до проведення маркетингу медичних послуг.

1.3.2. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття здобувачами освіти наступних програмних результатів навчання:

ПРН 1 – здобуття загальних та спеціальних фундаментальних і професійно-орієнтованих знань, умінь, навичок, компетентностей, необхідних для виконання типових професійних завдань, пов'язаних з її діяльністю в медичній галузі на відповідній посаді.

ПРН 2 – знання психофізіологічних особливостей людини, здоров'я людини, підтримки здоров'я, профілактики захворювань, лікування людини, здоров'я населення.

ПРН 3 – здатність застосовувати набуті знання, навички та розуміння для вирішення типових задач діяльності лікаря, сфера застосування яких передбачена переліками синдромів та симптомів, захворювань, невідкладних станів, лабораторних та інструментальних досліджень, медичних маніпуляцій.

ПРН 4 – збір інформації про пацієнта.

ПРН 5 – оцінювання результатів опитування, фізичного обстеження, даних лабораторних та інструментальних досліджень.

ПРН 6 – встановлення попереднього клінічного діагнозу захворювання.

ПРН 7 – визначення характеру, принципів лікування захворювань.

ПРН 8 – визначення необхідної дієти, режиму праці та відпочинку при лікуванні захворювань.

ПРН 9 – визначення тактики ведення контингенту осіб, що підлягають диспансерному нагляду.

ПРН 10 – діагностування невідкладних станів, визначення тактики надання екстренної медичної допомоги.

ПРН 11 – проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів.

ПРН 15 – виконання медичних маніпуляцій.

ПРН 16 – оцінювання впливу навколишнього середовища на стан здоров'я населення.

ПРН 17 – ведення медичної документації, обробка державної, соціальної та медичної

інформації.

ПРН 18 – здатність здійснювати оцінку стану здоров'я людини та забезпечувати його підтримку з урахуванням впливу навколишнього середовища та інших факторів здоров'я.

ПРН 20 – здатність застосовувати набуті знання щодо існуючої системи охорони здоров'я для оптимізації власної професійної діяльності та участі у вирішенні практичних завдань галузі.

ПРН 21 – сформованість фахівця з належними особистими якостями, який дотримується етичного кодексу лікаря.

1.3.3. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття здобувачами освіти наступних соціальний навичок (Soft skills): навички критичного мислення, вирішення завдань, публічного виступу, ділового спілкування, роботи в команді, цифрового спілкування, організації діяльності, на які так само впливають рівень лідерських якостей, знання трудової етики, дисципліни, почуття відповідальності, співчуття людині.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь, ОПП	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 22 “Охорона здоров'я”	Вибіркова
Загальна кількість годин - 90	Спеціальність: 228 “Педіатрія” Спеціалізація: “Педіатрія”	Рік підготовки: 6-й
		Семестр 11 та 12-й
		Лекції
		0 год.
Годин для денної форми навчання: аудиторних – 22 самостійної роботи здобувач освіти - 68	Освітній ступінь: Магістр медицини ОПП “Педіатрія”	Практичні заняття 22 год.
		Самостійна робота 68 год.
		Вид контролю: залік

2.1 Опис дисципліни

2.2.3 Практичні заняття

№ з/п	Тема	К-ть годин	Методи навчання	Форми контролю
1.	Типи алергічних реакцій за Джелом і Кумбсом, класифікація алергічних реакцій Кука. Анафілаксія.	2	Розповідь-пояснення, бесіда, демонстрація, презентація,	Усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; реферати; доповідь <i>Підсумковий контроль:</i> залік
2.	Медикаментозної алергії. Алергічний контактний дерматит.	2	відеороліки, курація пацієнтів,	
3.	Методика проведення скарифікаційних проб та прик-тестів з лікарськими засобами.	2	ділова, роль-ова, імітацій-на гра,	
4.	Методика проведення пач-тестів з лікарськими засобами.	2	моделювання процесів і ситуацій,	
5.	Лабораторна діагностика медикаментозної алергії, місце стандартизованих та нестандартизованих тестів в практиці лікаря: ІФА, тест стимуляції базофілів, ELISA-CAST.	2	кейс-метод, метод «Мозковий штурм», спаринг-партнерство (навчання в парах), стандартизований пацієнт,	
6.	Стандартизовані лабораторні методи діагностики медикаментозної алергії ІФА, імуно-КАП, CAST, FAST.	2	використання	

7.	Медикаментозна алергія на антибіотики, локальні та системні анестетики.	2	манекенів високого рівня, самостійна робота; письмові творчі роботи, творчі завдання; індивідуальні завдання; Онлайн консультування. <u>Підсумковий контроль:</u> залік
8.	Медикаментозна алергія на аналгетики, внутрішньовенні рентгенконтрастні засоби, антигіпертензивні та інші препарати.	2	
9.	Медикаментозна алергія на засоби для локальної анестезії та наркозу.	2	
10.	Медикаментозна алергія на ліки, що мають властивості гаптенів. ПАЧ-тест. Види алергенів для проведення ПАЧ-тестів.	2	
11.	Невідкладні стани (анафілактичний шок, ангіонабряк (набряк Квінке) та гостра кропив'янка) в клінічній практиці.	2	
Всього годин практичних занять		22	

2.2.5. Самостійна робота

№ з/п	Тема	К-ть годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Загальні питання діагностики, лікування та профілактики медикаментозної алергії.	7	віртуальна консультація	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; доповідь <u>Підсумковий контроль:</u> залік
2	Шкіряні проби. Прик-тести та скарифікаційні проби в діагностиці та попередженні медикаментозної алергії.	7		
3	Пач-тести в діагностиці та попередженні медикаментозної алергії.	7		
4	Лабораторна діагностика медикаментозної алергії.	5		
5	Діагностика, лікування та попередження алергії на антибіотики, локальні та системні анестетики.	7		
6	Діагностика, лікування та попередження алергії на аналгетики, внутрішньовенні рентгенконтрастні засоби, антигіпертензивні та інші препарати.	7		
7	Діагностика, лікування та попередження алергії на засоби для локальної анестезії та наркозу.	6		
8	Гіперчутливість до ліків, що мають властивості гаптенів.	6		
9	Анафілаксія. Анафілактичний шок в клінічній практиці.	6		
10	Підготовка до заліку.	10		
Всього годин самостійної роботи		68		

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ»

Оцінка	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили
«Дуже добре»	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна
«Добре»	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність;

	виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
«Задовільно»	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
«Достатньо»	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
«Незадовільно» з можливістю повторного складання семестрового контролю	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
«Незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів
Зокрема, критерії оцінювання практичних навичок з дисциплін	
«Відмінно»	Студент відповідає високому (творчому) рівню компетентності: студент виявляє особливі творчі здібності, без помилок самостійно демонструє виконання практичних умінь та володіє системними теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.) та має здібності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях.
«Добре»	Студент самостійно демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі неточності, які швидко виправляє, володіє теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.)
«Задовільно»	Студент демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі помилки, які може виправити при корекції їх викладачем, володіє задовільними теоретичними знаннями (знає основні положення методики виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.).
«Незадовільно»	Студент не може самостійно продемонструвати практичні вміння (виконує їх, допускаючи грубі помилки), не володіє достатнім рівнем теоретичних знань (не знає методики виконання практичних навичок, показань і протипоказань, можливих ускладнень, та ін.).

3.4. Індивідуальні завдання

Здобувачі освіти можуть отримати додаткові бали за індивідуальні завдання, а саме доповідь на клінічних конференціях бази кафедри (2 бали), доповідь реферату на практичному занятті (1 бал), доповідь історії хвороби хворого на практичному занятті (2 бали), написання тез, статей (5 балів), участь у олімпіадах та конференціях (5 балів). Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх обсягу та значущості, але не більше 10 балів. Вони додаються до суми балів, набраних здобувачем освіти на заняттях під час поточної навчальної діяльності.

3.5. Правила оскарження оцінки

У випадку, коли здобувач освіти не згодний з поставленою йому оцінкою, він повідомляє про це викладача. Повторне опитування проводиться комісією в складі завідуючого

кафедрою, завуча кафедри та викладача, який вів практичні заняття в групі. Після додаткового опитування комісія повідомлює студента про отриману їм остаточну оцінку.

4. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Щоб досягти мети навчання і успішно пройти курс, необхідно: з першого дня включитися в роботу; регулярно відвідувати лекції, читати матеріал попередньо, до його розгляду на практичному занятті; виконувати всі необхідні завдання і працювати щодня; вміти працювати з партнером або в складі групи; звертатися за допомогою і отримувати її, коли Ви її потребуєте.

Здобувачам освіти необхідно не спізнюватися і не пропускати заняття; приходити на кафедру одягненими в медичний халат, мати змінне взуття, мати при собі фонендоскоп, маску, перчатки, зошит, ручку. До початку занять на клінічній базі кафедри здобувачі освіти повинні пройти медогляд і мати санітарну книжку з допуском для роботи в лікувальному закладі.

Використання електронних гаджетів допускається в ході практичних занять, лекцій та не допускається при проведенні всіх видів контролю.

Здобувачі освіти з особливими освітніми потребами повинні зустрітися з викладачем або попередити його до початку занять, на прохання студента це може зробити староста групи. Якщо у Вас виникнуть будь-які питання, будь ласка, зв'яжіться з викладачем.

Для успішного складання дисципліни здобувачі освіти повинні проявляти активність під час практичних занять, виконати необхідний мінімуму навчальної роботи, виконувати індивідуальні завдання.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Політика кафедри у відношенні академічної доброчесності базується на нормативній базі з питань академічної доброчесності України та ХНМУ, якими є Закон України «Про вищу освіту», стаття 42, рекомендації Національного агентства із забезпечення якості освіти, Наказ № 305 від 27.08.2019 р. щодо організації освітнього процесу в ХНМУ, Наказ № 165 від 02.07.2020 про заходи з розвитку системи академічної доброчесності в ХНМУ, Кодекс академічної доброчесності, Положення про академічну доброчесність, Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ. Вона спрямована на попередження та усунення випадків академічного шахрайства, виховання негативного відношення до плагіату, проведення постійної цілеспрямованої роботи щодо розвитку у здобувачів освіти академічної доброчесності.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Клінічна імунологія та алергологія / За ред. О.М. Біловола, П.Г. Кравчуна, В.Д. Бабаджана, Л.В. Кузнецової. // Навч. посібник для магістрів. – Х.: Вид-во «Гриф», 2011. - 620 с.
2. Бабаджан В.Д., Кузнецова Л.В. Зайков С.В. Анафілаксія / Київ: ТОВ «Активіс Україна», 2014 – 228 с.
3. Бабаджан В.Д., Кузнецова Л.В., Кравчун П.Г., Риндіна Н.Г. Лабораторна діагностика: медикаментозної алергії. Частина 1. Методики визначення специфічних імуноглобулінів до ліків, медіаторів і цитокінів. // Астма та алергія. - 2013. - № 3. – С. 21-27.
4. Бабаджан В.Д., Кузнецова Л.В., Кравчун П.Г., Риндіна Н.Г. Лабораторна діагностика: медикаментозної алергії. Частина 2. Методики визначення активації клітин алергенами до ліків. // Астма та алергія. – 2013. – № 4. - С.49-59.

Допоміжна

1. Лекції завідувача кафедри д.м.н. професора Кравчуна П.Г., д.м.н. професора Бабаджана В.Д.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Сторінка в Moodle <http://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=1690>

2. Українська бібліотечна асоціація www.ula.org.ua
3. <http://repo.knmu.edu.ua/>
4. <http://dspace.meduniv.lviv.ua/>
5. <https://studfiles.net/mgmu/2741/> Аллергология и иммунология Национальное руководство Р.М. Хаитов 2014.pdf
6. www.allergen.org
7. www.allergyeducation-ma.com
8. www.allergyeducation-ma.com